

Ålands Näringslivs trendbarometer

Ålands Näringsliv genomför tre gånger i året en barometer som syftar till att mäta de löften sittande landskapsregering har givit gällande att förbättra företagens villkor.

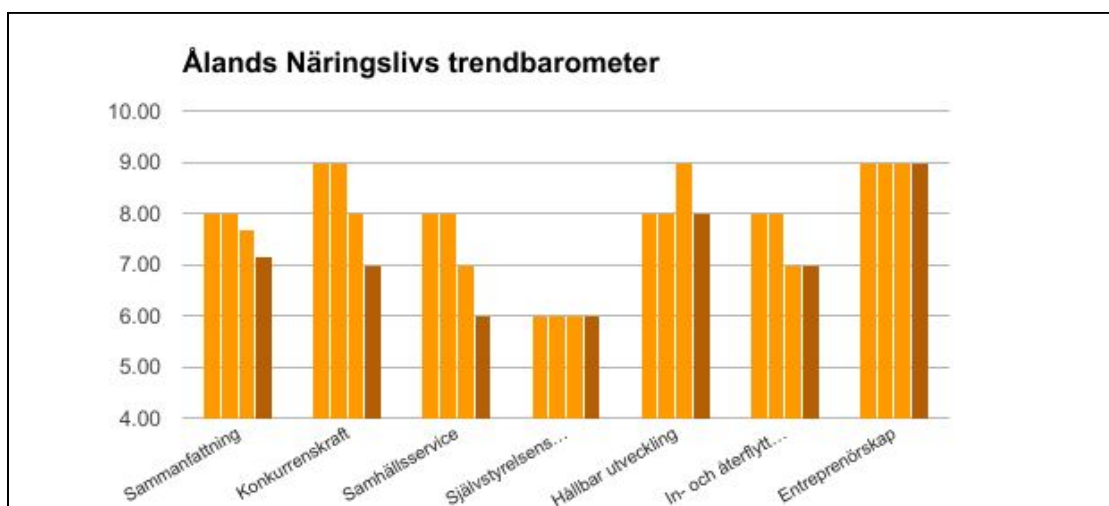
Vi tittar närmare på företagsklimatet utgående från sex olika rubriker. Vi följer en betygsskala så att det ska bli lättare att se om det har skett framsteg. Dessutom lyfter vi ut några löften ur regeringsprogrammet som vi följer upp med trafikljus. Färgen indikerar hur arbetet fortskrider med den specifika delen.

Sammanlagt medelbetyg				Barometern tas fram av Ålands Näringslivs styrelse och landskapsregeringen bedöms utgående från de initiativ och förändringar som de genomför. Skalan går från 4-10 där 10 anger utmärkta, 9 berömliga, 8 goda, 7 nöjaktiga, 6 försvarliga, 5 svaga och 4 underkända.
	Januari	Maj	September	
2016	8,0	8,0	7,7	
2017	7,2			
2018				
2019				

Datapunkter: feb16, maj16, okt16, feb17

Sammanfattning

Regeringsprogrammet har en hög ambition, men hittills har få konkreta saker hänt. Man har krattat manegen för stora åtgärder och beslut. Nu återstår dock att börja genomföra dem. Fortfarande finns det tid kvar att agera men klockan tickar och trenden i barometern blir nedåtgående.

Bedömning av "Konkurrenskraft"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	9	9	8	
2017	7			
2018				
2019				

- Nordens enklaste regelverk
- Näringslivskonsekvensbedömning vid beslut
- Negativa effekterna av skattegränsen minimeras
- Regelverk på svenska
- Goda transporter öster- och västerut
- Tydliga ägardirektiv i offentligt ägda bolag

Kommentar

Avbyråkratiseringsprocessen har stannat av i riket och landets regering verkar ha oerhört svårt att komma fram till konkreta förslag. Det här syns även på Åland där man nu har tappat fart. Kan Åland gå före och skapa Nordens enklaste regelverk? För tillfället verkar det inte så.

Industrin på Åland är i global konkurrens. Vi behöver förenkla villkoren för de åländska bolagen så att de hamnar på minst samma nivå som i våra närregioner. Det handlar om allt från vilka regelverk som gäller till hur man ska efterleva regelverket, samt vilka lagstadgade avgifter man betalar för sin verksamhet. Ofta har vi mer tillsyn och högre kostnader på Åland vilket påverkar företagen negativt. Vi hoppas att man fortsätter arbetet med att förenkla samt lätta på tarifferna.

Det pågår just nu en diskussion om regelverket för de stöd företag på Åland kan erhålla. Målsättningen är att koordinera regelverket för att underlätta hanteringen. Risken är dock att man lägger sig på en alldeles för hög byråkratisk nivå, såtillvida att man underminerar nyttan med stödet. Företag vill ha förutsägbara och långsiktiga regelverk som de kan räkna med i sin verksamhet. Just nu råder det en osäkerhet som behöver undanröjas så fort som möjligt.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

↓ Avbyråkratiseringsprocess inleds, med modell från finska regeringens kommande förslag

Välfungerande flygtrafik både öster- och västerut.

KRAFTSAMLING: ÅMHM:s verksamhet ses över med fokus på enklare vardag för åländska företagare

Implementering av "Ägarpolicy och riktlinjer för landskapsägda bolag och penningautomatföreningen".

Näringslivskonsekvensbedömning vid beslut om nya regler.

Bedömning av "Samhällsservice"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	8	8	7	<ul style="list-style-type: none">• Offentlig samhällsservice fungerar så effektivt som möjligt. Hänsyn behöver tas till ökad trygghet för medborgarna i mindre kommuner och ökad demokratisk insyn i de kommunala beslutsprocesserna.• Fortsatta bolagiseringar, driftsprivatisering, införandet av utmanarrätter samt offentlig-privat samverkan inom offentliga sektorn, vilket tydliggör kostnader och frigör resurser som kan användas inom vård, skola och omsorg.
2017	6			
2018				
2019				

Kommentar

Regeringsprogrammet och ministrarna har varit mycket positiva till att utnyttja potentialen i den privata sektorn. Inom det digitala, offentliga Åland har samarbetet kommit igång, efter ett mycket trögt år. Det verkar onekligen som att man har tagit fasta på sin uppgift att leverera effektiv, offentlig, digital service. En samverkan med motsvarande funktioner som finns i fastlandet är på agendan och det bör innebära en förenkling för oss medborgare.

På andra områden har tyvärr pendeln svängt åt andra hållet. Landskapsregeringen har exempelvis uttalat sig att vägunderhållet sköts bäst i offentlig regi, utan att ens utreda alternativen. Beslutande delar av avfallshanteringen har nu överförts till offentlig förvaltning, varvid man i praktiken minskat graden av privatisering. Det fanns en ambition om att införa utmanarrätter i förvaltningen, men vi saknar än så länge de konkreta förslagen som gör dem möjliga.

Kommunutredningen är fortsatt på agendan. Landskapsregeringen har nu fått alla mandat man tänka sig, allt från valresultatet 2015 till kommunenkäten som presenterades i februari. Nu är det "bara" att genomföra den, vilket naturligtvis är det svåra arbetet. Ålänningar vill se en förändring, eftersom dagens strukturer upplevs föråldrade. Vi har också fått bevis på områden som borde ha samordnats på Åland (exempelvis räddningstjänsten). Fokus ska vara på god och effektiv samhällsservice som ger nytta åt ålänningarna. Strukturen bör anpassas till det målet.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Offentlig privat samverkan (OPS) vid investeringar som minskar driftsutgifterna.

↓ Bedömning av vilka landskapsverksamheter som kunde utföras helt eller delvis av privata bolag.

[Utmanarrätter](#) införs inom teknik och infrastruktur.

Utvärdering av driftsprivatiseringarna inom skärgårdstrafiken, i syfte att förbättra och effektivisera.

Nya verksamheter inom ÅHS i samverkan med privat sektor.

Hållbarhet inom den offentliga ekonomin (positivt årsbidrag samt en buffert för framtida lågkonjunktur)

KRAFTSAMLING: Översyn, utredning och lagstiftning kring kommunstrukturen

Landskapsövergripande samhälls och vattenplanering

Uppdatering av den digitala agendan, införs mer konkreta mål och prioriteringar

Bedömning av "Självstyrelsens utveckling"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	6	6	6	<ul style="list-style-type: none">Näringslivskonsekvensbedömning inför eventuellt övertagande av ytterligare behörighet till självstyrelsen, samt ifall överföring sker, en motsvarande justering av avräkningsbeloppet.Ett tydligt klargörande hur ett övertagande av beskattningsrätten skulle främja det åländska näringslivet. Vad blir bättre och enklare?
2017	6			
2018				
2019				

Kommentar

SOTE-reformen och avräkningsbeloppet har seglat upp som de viktigaste frågorna i självstyrelsedebatten. I ärlighetens namn är det både en risk och en möjlighet.

Det är en förstås irriterande att riket tvingar Åland att ändra sin självstyrelsestruktur, trots att man inte officiellt har förhandlat om den frågan. Det ger också möjligheter. SOTE serverar på ett silverfat den nya kommunstrukturen som landskapsregeringen eftersträvat. Genom finansministeriets klumpiga hanteringen av avräkningsbeloppet har nu Landskapsregeringen möjlighet att diskutera frågan om avräkningsbeloppet.

När det gäller egen beskattning är det dock uppenbart att man inte har funderat över motiven. Man försöker nu få till behörigheten, för att sedan (om tio år?) diskutera motiven. Det är en märklig strategi eftersom man då knappast får gehör hos riket som eventuellt ska överlåta behörigheten. Ur näringslivets synvinkel är det också centralt med långsiktiga, förutsägbara regelverk. Därför har vi ett stort behov av att veta hur systemet med egen beskattning ska se ut. Vad ska vi ändra på? Hur stärker vi åländska konkurrenskraften med dessa befogenheter? Utan arbetet med att ta fram dessa motiv kommer vi knappast framåt i den här frågan.

Ålands har en unik möjlighet att dra nytta av självstyrelsens behörigheter för att kunna förbättra konkurrenskraft. Det finns många sätt att påverka positivt, men alltsom oftast tar vi inte vara på de möjligheter. "Egen behörighet" innebär ofta mer krångel för företag, vilket ligger till grund för den negativa inställningen till egen beskattning.

Däremot vill vi förtydliga att vi håller fullständigt med i nödvändigheten av att förändra avräkningsbeloppet, inte minst med tanke på senaste veckornas spektakel. Systemet bör innefatta någon variabel som folkmängd, uppburna skatter eller dylikt för att kunna justeras i enlighet med samhällets utveckling. Vi ser dock för tillfället varken fördelar eller motiv med att gå hela vägen och låta Åland själv ska bestämma sina skatteregler.

Från regeringsprogrammet och Ålands Näringslivs fokuspunkter.

Diskussion med näringslivet kring utvecklande av självstyrelsen och dess förutsättningar.

Eftersträvar en justering av avräkningsgrunden.

↓ Tydligt klargörande hur egen beskattningsbehörighet kunde gynna Åland

Näringslivskonsekvensbedömning vid övertagande av nya självstyrelsebehörigheter

Bedömning av "Hållbar utveckling"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	8	8	9	<ul style="list-style-type: none">• Ett livskraftigt näringsliv som utvecklas i en hållbar riktning samt att näringslivet inkluderas i arbetet med den framtida strategin för hållbar utveckling.• Det är viktigt att det skapas incitament för hållbar utveckling, snarare än ökad regelbörda.
2017	8			
2018				
2019				

Kommentar

Ålands Näringsliv stödjer den hållbara utveckling som landskapsregeringen vill införa. Vi arbetar för att hjälpa våra medlemsföretag i dessa frågor. Vi ser att *gott företagande* och *hållbart företagande* till stora delar innebär samma sak. Det vill vi bygga vidare på i samarbete med övriga åländska aktörer.

En konkretisering av målen är på kommande, men vi behöver också en finansiering av målen. I dagsläget har vi en fantastisk strategi och kraftsamling kring målsättningarna, men vi saknar medlen att genomföra det. De höga målen vi satt upp kommer att kräva budgetmedel i motsvarande mån, något som kräver uppoffringar på andra områden.

De större åländska företagen lägger ner mycket resurser på hållbarhet. Det finns absolut stora utmaningar men färdriktningen är för den skull på väg åt rätt håll. Hur gör vi med småföretagen? I dagsläget är oklart hur vi ska hjälpa dem med hållbarhetsarbetet. Det finns få landskapsstöd eller incitament att arbeta med dessa frågor och de som finns är ofta reserverat för primärnäringsarna. Således bör vi tackla den här enorma utmaningen med finansieringen av hållbarhetsmålen. Den bör komma upp på agendan under 2017.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Utvärdering och konkretisering av verksamhet kopplad till hållbarhetsarbete, näringslivsutveckling, sysselsättning och samhällsplanering

Hållbar utveckling i nära samarbete med näringslivet

Skapa incitament för hållbar utveckling, snarare än ökad regelbörda.

Bedömning av "In- och återflyttning"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	8	8	7	<ul style="list-style-type: none">• Fortsatt stark in- och återflyttning av kvalificerad arbetskraft.• Avskaffande av näringsrättsbestämmelserna, för att göra oss mer attraktiva för kompetens och investeringar utifrån.• Jordförvärvsbestämmelserna uppdateras för att underlätta inflyttning av kvalificerad kompetens.• Hembygdsrätten öppnas upp för samtliga EU-medborgare.
2017	7			
2018				
2019				

Kommentar

Det åländska näringslivet är helt beroende av stark inflyttning av kvalificerad arbetskraft. Vi har inga möjligheter att utbilda hela arbetskraften lokalt och behöver därför rekrytera utifrån. Åland behöver därför se till att vi är en attraktiv ort att leva på.

Vi väntar fortfarande på att man ska ta tag i reglerna för "nya ålänningar". I en tid då världen ser ut att sluta sig, ska vi på Åland inte falla i den fällan. Vi är en del av världen där exportberoende är centralt för vår välfärd. Således bör vi fortsätta värna om goda internationella relationer och underlätta för inflyttning av arbetskraft.

Därför hoppas vi regeringen har kraft att göra sin utlovade översyn av jordförvärvslagstiftningen samt näringsrätten.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Åtgärder för att underlätta in- och återflyttning av kvalificerad arbetskraft

Skärgårdsnämnden/Företagsam skärgård inriktas på näringsliv och inflyttning

Översyn av näringsrätten

Översyn av jordförvärvslagstiftningen

Bedömning av "Entreprenörskap"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	9	9	9	
2017	9			
2018				
2019				

- Ökad samordning av rådgivningsresurser till entreprenörer och företagsutveckling, där man proaktivt underlättar för entreprenörer och byggande av exporterande företag.
- Stärka entreprenörskapet i utbildningen.

Kommentar

Entreprenörskap är centralt för ett välmående samhälle. I ett entreprenörsdrivet samhälle skapas de nya företag som vi ska bygga de framtida samhällsintäkterna på. Den tidigare landskapsregeringen tog fram en utbildningspolitisk strategi som den nuvarande landskapsregeringen "bara" har att implementera. Där är "entreprenörskapet" centralt.

Ålands Näringsliv har inlett ett gott samarbete med gymnasieskolan om att höja entreprenörskapet i utbildningen. Det har varit trögt att komma igång, men efter starkt ingripande från skolans ledning har vi nu startat. Via de beviljade EU-medlen har vi kunna fokusera på entreprenörskapet denna höst. Tillsammans med bl.a. Högskolans projekt "Åland business lab" finns det goda möjligheter för entreprenörer att få hjälp och stöd med sin affärsutveckling.

Vi behöver dock ta tag i exporten från Åland. Det är svårt för mindre företag att komma igång och tröskeln att betjäna internationella kunder är hög. Tullen i Mariehamn gör sitt bästa, men de har dålig hjälp från centralstyret. Inte minst den styvmoderliga hanteringen av tullens svenska hemsida visar på de låga ambitionerna. Dessa frågor ligger ofta på en högre, politisk nivå och regelverket är minst sagt komplicerat. Här behövs krafttag för att komma framåt och Ålandskontoren kunde vara en väg framåt.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Revidering av läroplanerna med utgångspunkt i det utbildningspolitiska programmet (entreprenörskap)

KRAFTSAMLING: Satsning på att skapa fler företag och fler arbetsplatser med fokus på tillväxtbranscher

Det ska vara enkelt att starta och driva företag på Åland med hänsyn till finansiering, starthjälp, internationalisering samt kompetenshöjning

Ökad samordning av rådgivningsresurser till entreprenörer.